

NAGY VITA NAGYBUDAPEST KÖRÜL

Hogyan akarja Szendy polgármester megszervezni Nagybudapest közigazgatását? — Pest megye alispánjának újabb „érvei” Nagybudapest megalakítása ellen

Morvay Endre alpolgármester a fővárosi közigazgatási bizottság tegnapi ülésén tartott felszólalásában megállapította, hogy Nagy-Budapest kialakításának kérdése hosszú évek óta foglalkoztatja a törvényhatóságot, valamint a fővárosi Közmunkák Tanácsát.

Ebben a kérdésben külön-

böző megbeszélések és tanácskozások voltak, amelyek alapján a polgármester kidolgozta Nagy-Budapest megszervezésének programját.

Az Esti Kurir részletesen közli Szendy Károly polgármester Nagy-Budapest kialakításáról és közigazgatásáról szóló tervezetét.

A polgármester tervezete egy korszerű világváros egységes körvonalait vázolja. Megvalósulása esetén a mai Budapest peremvárosai beláthatatlan jövő elé tekintenek. A mai életet egyre sűrűbb szálakkal át-meg átfogó közigazgatás egységes és kiegyensúlyozottabb lenne.

Hiszen most az a helyzet, hogy a főváros közigazgatásának pestkörnyéki feladatokat kell megoldani, anélkül, hogy beleszólása volna a pestkörnyéki ügyekbe.

Pest megye területileg keveset, de adóban sokat veszítene. Az elcsatolt részek ugyanis éppen azért, mert régen kinőttek a vármegye kereteiből, városias fejlődést jutottak meg, a legfőbb pénzügyi támaszt jelentették — a

vármegyének. Szendy polgármester számol azzal, hogy az adózással veszteségeiért kárpótolni kell Pest megyét.

Szendy alpolgármester tervezetéhez csatolta Magyary Zoltán budapesti egyetemi tanárnak emlékiratát, amelyben a professor kimutatja, hogy Nagy-Budapest kialakulása elkerülhetetlen szükségesség.

Magyary Zoltán állásfoglalása Nagy-Budapest terve mellett alig megbecsülhető erkölcsi támogatást jelent.

Magyary Zoltán ugyanis a közigazgatásszervezeti kérdések világszerte elismert tekintélye, aki éppen a nagy néptömörületek közigazgatásának kérdéséről többek között az Északamerikai Unióban és Németországban is tanulmányozta.

Egy és háromnegyed millió lakosa lenne Budapestnek

A főváros vezetésének tervét Endre László alispán megtámadta

Ennek a közéleti háborúnak érdekes és jellemző előzménye, hogy Nagy-Budapest megalakulása érdekében a kezdeményező lépést — éppen Pest vármegye tette meg 1901-ben.

Az egykori lapok már akkor évtizedes kérdés gyanánt ismertették Nagy-Budapest kialakításának ügyét. Az azóta eltelt négy évtized alatt maga az élet nagyjában kialakította Nagy-Budapestet. Nemcsak gazdasági, közoktatási és közegészségi ügyekben, de bizonyos szempontból közigazgatási ügykörökben is közös hatóságok dolgoznak. Az élet tehát maga kezdte megvalósítani Nagy-Budapest feladatait, amelyeket négy évtizeddel ezelőtt — Pest vármegye ismert fel elsőnek, amikor még ezek a feladatok alighogy kialakulóban voltak.

Szendy Károly polgármester alapos és részletesen kidolgozott tervezete pontosan számbavetési Nagy-Budapest kialakításának összes feltételeit és lehetőségeit.

A tanulmány megállapítja, hogy milyen áldozatokat kellene hozni Nagy-Budapestért az államnak, a fővárosnak, a vármegyének és az egyesítés szempontjából számításba jö-

vő pestkörnyéki helységeknek.

Nagy-Budapest alkotó elemeit legcélszerűbben a fővárosi Közmunkák Tanácsának működési köre alapján állapíthatjuk meg. Ez alapon huszonöt város, illetve község venne részt Nagy-Budapest kialakításában.

A városok: Budafok, Kispeszt, Pestszenterzsébet, Pestszentlőrinc, Rákospalota és Újpest, a községek pedig: Alberfalva, Békásmegyér, Budakeszi, Budatétény, Cinkota, Csepel, Mátyásföld, Nagytétény, Pesthidegkút, Pestszentimre, Pestújhely, Rákoscsaba, Rákoshegy, Rákoskeresztúr, Rákosliget, Rákosszentmihály, Sashalom, Soroksár és Vecsés.

A tervezett Nagy-Budapest területe 59,379 hektár, lakosainak száma pedig az 1941. évre kiszámított népességet véve, 1,732.065 lenne.

A polgármester tanulmánya rámutat arra, hogy Budapest és környékének népességi tömörülését legcélszerűbben Nagy-Budapest keretében lehet igazgatni. A közigazgatási kérdések, amelyek e népességi tömörülés keretén belül felmerülnek, csak a Budapest székesfővárosához való csatlakozás révén juthatnak természetes megoldáshoz.

Új kerületi beosztás

Nagy-Budapest megalapítása természetesen részben új közigazgatási beosztást tesz szükségessé.

Az új főváros a tervek szerint 18 kerületből állna.

A tervezet szerint változatlan maradna a főváros I., IV., V., VI., VII., VIII. és XIII. kerülete.

A többi kerületek között a következőképpen oszlanának meg Nagy-Budapest részei:

A II. kerülethez csatlakozna Pesthidegkút és Solymár egyrésze. A III. kerülethez kerülne Békásmegyér. A XII. kerület kiterjedne Budakeszire és Nagykövácra is. A XV. kerület Budafok, Albertfalva, Budatétény és Nagytétény alkotná. A XVI. kerület Újpestből, Rákospalotából és

Pestújhelyből állna. A XIV. kerülethez kapcsolódna Rákosszentmihály, Cinkota, Mátyásföld és Sashalom. A X. kerülethez hozzácsatolnák Rákoscsabát, Rákoshegyet, Rákoskeresztúrt és Rákosligetet. A XVII. kerület Kispesztből, Pestszentlőrincből, Pestszentimréről és Vecsésből telne ki. Végül a XVIII. kerület Pestszenterzsébet és Soroksár képezné. Mivel Csepel egyrészt már amúgy is Budapesthez csatolták, ez a község a IX. kerülethez csatlakozna.

A kerületi előljáráásokat az új kerületekben központi helyen jelölnék ki. Egyes községek kerületi kirendeltségeket kapnak. Ezzel kapcsolatban valószínűleg újonnan szabályozzák a kerületi előljárók hatáskörét.

Az alispán ellenérvei

Nagy-Budapest terve természetesen érzékenyen érinti Pest vármegyét. Jóllehet a Nagy-Budapest megalakításánál számításba jövő pestkörnyéki városok és községek minden tekintetben Budapest életébe kapcsolódnak, a vármegye mégsem akar lemondani ezeknek az ipari és kereskedelmi szempontból fejlett közületeknek az adóbevételéről.

A megye közigazgatási bizottsága meg is bírta Endre László alispánt, hogy Szendy polgármester tanulmányával szembem készítsen ellenjavaslatot.

Az alispán már meg is kezdte az ellenjavaslat összeállítását. Mindenekelőtt arra hivatkozik, hogy a magyarság nagy erőforrását, a Duna-Tisza-közét évszázadokon át elhanyagolták.

Ezeket a mulasztásokat a kormány segítségével a következő évtizedekben a vármegye fogja jóvátenni.

Ezeket a terveket az alispán szerint mind meghiusítaná Nagy-Budapest megalakítása. Ha elcsatolnák a megyétől a pestkörnyéki övezetet, a vármegye bevételei annyira csökkennének, hogy lehetlenné válna minden további beruházás.

Pest megye nem lenne többé „útmutató, példaadó és vezérvármegye” — mondja az alispán. Az elmaradt bevételek pótlására Budapest kártalanítást adna, vagy az állam nyújtana támogatást a megyének.

Az alispán szerint azonban a kártalanítás — «sértené a megye presztízsét».

Azt állítja azután az alispán, hogy Nagy-Budapest megvalósítása a lakosság szükségleteihez idomult és bevált megyei közigazgatási szervek lebontását jelentené. Azzal érvel, hogy a környéki népes nagyközségek és városok egyszerűen egy-egy budapesti kerület részei lennének, mégcsak kerületi előljárást sem kapnának, csak egy kirendeltséget.

Végül az alispán szerint ugyanakkor, amikor a környék lakossága közigazgatási kiszolgálás szempontjából — szerinte — hátrányosabb helyzetbe kerülne, olyan adókat kellene fizetnie, mint amilyeneket a főváros közönsége fizet.

Az alispán ellenjavaslatát rövidesen eljuttatja az érdekelt hatóságokhoz.

Ezekután a kormányhatóságokra hárul majd a feladat, hogy Nagy-Budapest kialakításának tervéről végleg döntsenek. Mindenesetre idénünk kell ugyancsak Morvay Endre alpolgármesternek, a közigazgatási bizottság tegnapi ülésén tett bejelentését, amely szerint szó sem lehet róla, hogy Nagy-Budapest kérdésének rendezését elodázzák, sőt a főváros vezetősége «a legnagyobb erővel» lát hozzá, hogy Nagy-Budapest kialakításának tervét és az ezzel kapcsolatos egyöntetű közigazgatást mielőbb megvalósítsák.

Nyolchónapi börtönre ítélték egy ál-ügyvédet

Elegáns fiatalember, Szabó László volt magántisztviselő felett ítélték ki a bíróság. Szabó nemrégiben egy nyaralóhelyen, jó társaságban megismerkedett Ungerbüchler Ágoston svájci állampolgárral és feleségével, akik jelenleg Magyarországon tartózkodnak.

A szélhámos magántisztviselő ügyvédnek adta ki magát és megtudta, hogy a svájci házaspárnak nagyobb ingatlana volt az erdélyi Bethlen községben, az ingatlant azonban a román megszállás alatt elárverezték.

A fiatalember arra vállalkozott, hogy 800 pengő honorárium előlegért visszaperli a birtokot és még további 100 pengőt is felvett arra a célra,

hogy Ungerbüchleréknek tartózkodási engedélyt szerezzen. Megállapodott a svájci házaspárral, hogy néhány nap múlva hívják fel telefonon. Amikor Ungerbüchlerék a megadott számot felhívták, kiderült, hogy szélhámos hálójába kerültek, aki hamis telefonszámot adott nekik és sohasem volt ügyvéd. Kiderült, hogy Szabó László régebben ügyvédi irodában állt alkalmazásban és ott szerzett ismereteit használta fel szélhámos ságainak elkövetésénél.

A büntetőtörvényszék a lefolytatott bizonyítási eljárás után nyolchónapi börtönre sújtotta az ál-ügyvéd Szabó Lászlót.

Az ítélet nem jogerős.

Mélyen megrendülve jelentjük, hogy több mint három évtizeden át volt hűséges cégtársunk.

Neuwelt Károly

egy becsületes munkában eltöltött élet után, hosszú szenvedésektől megváltozva folyó hó 13-án 64 éves korában meghalt.

Temetése e hó 15-én, szerdán délután 3 órakor lesz a rákoskeresztúri izr. temetőben.

Emlékét mindenkor kegyelettel fogjuk megőrizni!

Budapest, július hó 13-án.
ROSENWALD és NEUWELT.

Mélyen megrendülve, fájdalomtelt szívvel tudatjuk: a jó férj, a legjobb testvér és rokon,

Kertész Ármán

nyug. MÁV főintéző

hosszabb betegeskedés után örökre itthagyt bennünket. Temetése e hó 15-én, szerdán délután 3 órakor lesz a rákoskeresztúri izr. temetőben levő családi sírboltban.

Budapest, július hó 14-én.

Gyászolják: Kertész Ármáné Hoffer Etelka felesége, Riza Menciaz Mihályné, Juliska Erdiener Ignácáné nővérei és az egész gyászoló rokonság.